

Bea Vanistendael

Ballando

Een kunstwerk in de openbare ruimte plaatsen is nooit een gemakkelijke opdracht. Het individuele moet verzoend worden met het gemeenschappelijke, het artistieke met de technische en praktische voorwaarden, persoonlijke smaak en creativiteit met een algemeen welbevinden.

Wanneer tussen deze aspecten geen goed evenwicht bereikt wordt is het kunstwerk in de openbare ruimte vaak onderwerp van hoon en spot.

Beleidsmensen die het initiatief nemen kunst in de openbare ruimte te plaatsen en zo een bijdrage leveren aan het gemeenschappelijk welzijn hebben dus een aartsmoeilijke opdracht. Het plaatsen van een beeld is nooit vrijblijvend. Als dit wel zo was dan kan het evengoed niet geplaatst worden.

De keuze van een beeld of een installatie overstijgt het louter formeel-artistieke en zal voor de gemeenschap een betekenis moeten opleveren.

Om het eenvoudig te zeggen, datgene waarover het beeld gaat zal iets moeten betekenen voor wie ernaar kijkt. En dan nog liefst voor iedereen of toch voor zo veel mogelijk mensen.

Gelukkig biedt de beeldende kunst aan de kunstenaar de mogelijkheid om te spreken in een woordenloze universele taal, die door iedereen kan gelezen worden.

Deze beeldtaal kan abstract of figuratief zijn en beide roepen bepaalde emoties op.

De waaier van emoties die abstracte beelden oproepen is misschien iets ongedefinieerder dan wat figuratieve sculpturen kunnen opwekken. De aanwezige figuratie suggereert vaak een eerste emotionele lezing van het werk.

Deze gedachtengang laat ons toe de overstap te maken naar de kunst van Bea Vanistendael en naar haar beeldengroep die hier vandaag wordt ingehuldigd.

Bea Vanistendael wil via haar kunst haar gevoelens delen met anderen. Ze wil dat het publiek geraakt wordt door wat haar beelden uitstralen. Diepmenselijke emoties zijn niet altijd makkelijk te definiëren. Het gaat over verdriet, lijden maar ook vreugde en hoop, dit allemaal in verband met onze condition humaine.

In haar recente beelden gaat Bea Vanistendael hiernaar op zoek. Ze doet dit via de uitbeelding van het menselijk lichaam en van de menselijke emotie. Het resultaat van deze zoektocht zijn uitgepuurde vormen die een bijna abstractie zijn van het menselijke lichaam. Alle bijkomstigheden worden weggelaten. Hierdoor ontstaat een skeletachtige structuur die enkel naar een menselijk gedaante verwijst en ruimte biedt om te focussen op de essentie van wat de kunstenaar wil laten zien.

In de beelden van Bea Vanistendael is geen plaats voor detail. De vorm leidt ons niet af van de hoofdzaak. In haar vroege werk kon men duidelijk nog een vrouwelijk lichaam herkennen. Het werd gestileerd en bezit een sierlijkheid die doet denken aan sommige art-deco voorbeelden. De vorm suggereerde een vloeiende beweging en een golvend ritme. De titels van sommige van deze werken spreken dan ook voor zich. Denk maar aan Onda en Movimento wat in het Italiaans respectievelijk Golfslag en Beweging betekent.

Bea Vanistendaels recente figuren zijn niet vrouwelijk of mannelijk. Het zijn universele personages die iedereen kunnen vertegenwoordigen. Het zijn ook geen perfecte wezens. Hun huid is ruw en verraadt duidelijk de sporen van de bewerkte wasvorm. Deze ruwe textuur bevordert de levendigheid en de dynamiek van de sculpturen. Belangrijk is ook dat de personages een opening vertonen in hun borst. Voor Bea Vanistendael is dit de letterlijke uitbeelding van hun openheid.

Ze wil open mensen die het positieve in dit aardse bestaan kunnen laten primeren. Dansen is daartoe een uitstekend middel. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ze haar beeldengroep Ballando heeft genoemd wat in het Italiaans “dansen” betekent.

En ze heeft niet gekozen voor één dansende figuur maar heeft ze vermenigvuldigd waardoor er een vijfkoppige groep ontstaat die de idee “dans” extra ondersteunt.

Het is een groepsgebeuren waarbij niet alleen gedanst wordt maar ook gezongen of geschreeuwd. De figuren hebben de mond wijdopen alsof ze hun vreugde uitschreeuwen.

Door ze in een cirkel te plaatsen ontstaat er een onderlinge dynamiek tussen de personages. Er wordt collectief gedanst op het ritme van omhooggestoken armen en opgeheven benen. De cirkelvormige opstelling creëert een lege ruimte als middelpunt. Die lege ruimte voegt een extra dimensie toe aan het geheel. Het is de plek die de gemeenschap als het ware fictief kan betreden en kan participeren aan het werk.

Door ze op hoge sokkels te plaatsen wordt er ook een architecturaal element toegevoegd.

Het is die hoge plaatsing die Bea Vanistendael er ook toe verplichtte haar oorspronkelijk ontwerp van de dansende figuren aan te passen zodat de juiste verhoudingen ontstonden tussen beeld, sokkel en de schaalgrootte van het geheel.

De vermenigvuldiging van één figuur tot een ritmische beeldengroep is een prachtige vondst die aan een betekenisloze ruimte, wat een rondpunt toch meestal is, toch betekenis geeft.

Een belangrijk voorbeeld uit de kunstgeschiedenis waar de lege ruimte op een zinvolle manier betekenis krijgt is de beroemde fontein der geknielden van George Minne. Waar de fontein van Minne in de ruimte waarrond de jongeren geknield zijn, een oase creëert van rust, bezinning en introspectie, realiseert Bea Vanistendael een ruimte die plaats biedt aan gemeenschappelijke vreugde. Het is een uitnodiging aan iedereen om hieraan deel te nemen. Toch is die uitnodiging niet vrijblijvend. De figuren, hoe uitgelaten ze ook zijn, bezitten ook een zekere getormenteerdheid en een onderhuidse tragiek. Het is de kunstenaar die ze boven zichzelf laat uitstijgen en de vreugde laat primeren op de ernst en de realiteit van het leven.

In Ballando heeft Bea Vanistendael een dynamische ontmoeting gerealiseerd tussen haarzelf en het publiek. Ze is erin geslaagd via dit kunstwerk haar doelstelling te bereiken namelijk de gemeenschap via dit kunstwerk deelachtig maken aan haar uit eigen levenservaring opgebouwde emoties.

Het maakt deze rotonde in het centrum van Halle tot een bijzondere plek die al wie hier passeert niet onberoerd kan laten.

Raf Coenjaerts
Mei 2012